

Den vita räven

Lärarmaterial

VAD HANDLAR BOKEN OM?

Sol (Solomon) är en ensam pojke, som känner sig annorlunda och utanför. I skolan blir Sol mobbad. Han bor tillsammans med sin pappa och hans mamma är död. En dag berättar hans pappa att en vild, vit räv har upptäckts i hamnen. Sol ger sig ut och letar efter den vita räven. Den är lika annorlunda och utanför som han själv. Den vita räven förändrar Sols liv.

LGR 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att förstå, tolka och analysera texter från olika medier. Att urskilja texters budskap, tema och motiv samt deras syften, avsändare och sammanhang. (SV åk 7–9)
- Strategier för att skriva olika typer av texter med anpassning till deras typiska uppbyggnad och språkliga drag. Skapande av texter där ord, bild och ljud samspelar, såväl med som utan digitala verktyg. (SV åk 7–9)
- Skönlitteratur för ungdomar och vuxna från olika tider, från Sverige, Norden och övriga världen. Skönlitteratur som belyser människors villkor och identitets- och livsfrågor. Lyrik, dramatik, sagor och myter. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Formulera sig och kommunicera i tal och skrift.
- Läs och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften.

LGRS 11 CENTRALT INNEHÅLL SOM TRÄNAS

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter. Sökläsning och läsning mellan raderna. (SV åk 7–9)
- Berättande texters budskap och uppbyggnad med miljö- och personbeskrivningar samt dialoger. (SV åk 7–9)

ELEVERNA TRÄNAR FÖLJANDE FÖRMÅGOR

- Läs, förstå och reflektera över olika texter.
- Tala och samtala i olika sammanhang.

INNAN NI LÄSER

Titta på bokens omslagsframsida. Vilka känslor väcker omslaget?

Vad säger baksidestexten? Lockar den till läsning? Vad är det som gör att man vill läsa boken (om man vill det)?

Innan eleverna har fått boken, läs den första meningen: *Allt förändrades för Sol den dagen räven kom.* Diskutera i klassen hur räven kan förändra något för Sol. Är det en bra inledning på boken? På vilket sätt?

SOL OCH HANS PAPPA

Sol och hans pappa pratar inte om mammans död förrän i kapitel 5. Varför gör de inte det? Vad får vi veta om Sol och hans pappa innan dess?

Sol känner sig annorlunda, utanför och han blir mobbad i skolan. Man får inte veta varför, men i kapitel 5 finns för första gången en bild av Sol. Vad säger den bilden om honom? (Sol är förmodligen inuit.)

BILDERNA

Bokens bilder är nästan som konstverk. Titta tillsammans på den första bilden. Hur skulle man beskriva den? Vilken stämning är det i bilden? (Exempel: *Bilden visar en hamn med en stor båt och en lyftkran. Det är mörkt och fullmåne. Till vänster i bilden syns en vit räv. Bilden är dyster och mörk. Vad gör räven där? Den är helt fel.*) Fortsätt sedan med de andra bilderna i boken.

BILDTEXTER

Låt eleverna arbeta i par och skriva korta bildtexter till de stora bilderna. Till den första bilden kan man t.ex. skriva: *Det är mörkt i hamnen. Allt är stilla. Månen lyser på den vita räven. Vad gör den där?*

Det finns tio stora bilder i boken. Dela eventuellt upp bilderna i klassen.

DÖP KAPITLEN

I den här boken är kapitlen numrerade. De har inga namn. Låt eleverna namnge kapitlen i par. Namnge tillsammans det första kapitlet. Låt sedan halva klassen namnge kapitel 1–5 och resten kapitel 6–10.

FJÄLLRÄVAR

Fjällrävar betyder mycket för Sol, hans pappa och hans morföräldrar. De dyker upp på många olika ställen och i många olika sammanhang. Diskutera i klassen hur allt hänger ihop.

Exempel:

Sol får ett vykort med en teckning av en fjällräv samma dag som pappan berättar om räven i hamnen.

Sol får kontakt med den vita räven och den är inte rädd för honom.

Räven får Sol och hans pappa att komma närmare varandra. Den får dem att prata om den döda mamman.

Mormor säger att det är en rävhona. "Det måste den vara," säger hon. Vad menar hon?

Ben, Sols pappa tycker att räven har fört ihop hans familj igen.

Sols mamma älskade att skulptera vita rävar och de såldes alltid först.

Mormor gav mat åt en hungrig rävhona. Den försvann sedan. Det kan ha varit samma räva som hittades i hamnen.

Sol frågar sin mormor om det var hon som skickade honom räven.

Sol får en vacker snidad fjällräv, den sista figuren hans mamma gjorde innan hon dog.

Sol och hans mamma drömde mycket om fjällrävar.

När Sol och hans mamma föddes var det en vit räva i trädgården.

FÖRÄNDRING

Diskutera i klassen: På vilket sätt förändrar den vita räven livet för Sol? För hans pappa? För hans mormor och morfar? Hur kan en liten vit räva förändra så mycket för så många personer?

FACIT

Läsförståelse

Kapitel 1

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

1. Vad berättade Sols pappa när han kom hem från jobbet en dag?
Han berättade att en vit räv hade kommit in i staden, i hamnen.
2. Sol får vykort av sin mormor varje vecka. Vad var speciellt med det här vykortet?
Vykortet hade en teckning av en fjällräv.
3. Vad gjorde Sol på kvällen?
Han tog sin skateboard och gick ut.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

4. Vad får vi veta om hur Sol kände sig?
Han kände sig vilsen och ensam.
5. Vad var det Sol ville ha i födelsedagspresent, som han inte vågade be om?
Han ville åka till mormor och morfar i Alaska.

Fråga bortom raderna

 (Fundera och ge ett eget svar.)

6. Vad tror du att Sol ska göra när han ger sig iväg med sin skateboard?
Eget svar. Förslag: Han ska leta efter räven.

Kapitel 2

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

7. Hur lång tid tog det innan Sol upptäckte den vita räven?
Det tog tre dagar, eller tre kvällar.
8. Vad gjorde Sol?
Han gav räven en macka med jordnötssmör.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

9. Hur förstår man att Sol inte tyckte om att gå i skolan?
Han höll sig undan från mobbare och försökte hålla sig vaken på tråkiga lektioner.
10. "Räven kommer från en annan värld," tänkte Sol. Vilken värld är det?
Den värld där mormor och morfar bodde, dvs. Alaska.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

11. "Räven var på fel plats och ensam, precis som Sol." Vad menade Sol med det, tror du?
Eget svar.

Kapitel 3**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

12. Hur kände Sol sig när han var med räven?
Han kände sig glad och full av hopp. Han blev lugn.
13. Varför fick Sol ont i hjärtat av rädsla?
Pappan berättade att de fångade räven igår.
14. Hur lyckades arbetarna i hamnen fånga räven?
De använde en fälla och hade en smörgås med jordnötssmör som bete.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

15. Sol litade inte på Djurens vänner. Varför inte?
De sa att de tog hand om vilda katter och gav dem nya hem, men Sol trodde inte att det var sant. Han trodde inte att någon ville ha de galna katterna.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

16. Varför blev Sol så upprörd när pappan berättade att räven hade fångats, tror du?
Eget svar.

Kapitel 4**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

17. Hur vet vi att räven var rädd?
Den skakade av rädsla.
18. Varför kunde Djurens vänner inte ta hand om räven?
De tar bara hand om husdjur.
19. Varför skulle polisen skjuta räven?
De skulle skjuta räven eftersom den inte hörde hemma där.
20. Varför ljög hamnarbetarna för polisen och sa att räven hade rymt?
De ville inte att polisen skulle skjuta räven.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

21. Varför slutade räven att skaka när Sol satte sig vid buren?
Den kände igen Sol och slutade vara rädd.
22. Vad menade arbetaren när han sa att Sol har massor av tålmod?
Han menade att Sol hade varit i hamnen varje kväll i flera veckor och lärt känna räven.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

23. "Sol hade aldrig känt sig så rädd och hjälplös förut." Vad menas med det?
Eget svar.

Kapitel 5**Frågor på raden** (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

24. Vad köpte Sol och hans pappa i djuraffären?
De köpte en större bur som de ställde bak i bilen.
25. Hur vet vi att det är långt till Alaska?
Resan dit tog sex dagar.
26. Vad får vi veta om fjällräven?
Fjällräven kan leva långt norrut. Den är mindre än den röda räven och behöver inte lika mycket mat.
27. Vad får vi veta om Sols mamma?
Hon blev påkörd av en bil när Sol var två år. Sol är väldigt lik henne. Hon ville inte flytta till stan.

Frågor mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

28. Vad var det som gjorde att Sol och hans pappa kom närmare varandra under resan?
De pratade mycket med varandra. De smugglade in räven på motellen och kände sig glada när räven var i säkerhet.
29. Vad skämdes pappan för?
Han skämdes för att han inte kom ihåg mamman.

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

30. Pappan sa att han inte kom ihåg mammans ansikte. Det är inte sant. Hur vet vi det?
Eget svar, men han sa att han mindes hennes ansikte varje gång han såg på Sol.

Kapitel 6

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

31. Varför ville pappan aldrig åka till Sols mormor och morfar?
Han tyckte att det kändes som om han hade tagit deras dotter ifrån dem
32. Varför saknade pappan Sols mamma mer när han var i Alaska?
Han hade så många minnen från deras barndom.
33. Vad föreslog Sols pappa att han skulle göra när Sol berättade om mobbningen?
Han föreslog att han skulle prata med rektorn.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

34. En shaman är en sorts medicinman, en person som förekommer bland inuiter och samer bl.a. Varför kallade Sols skolkamrater honom för shaman?
Eftersom han var inuit såg han inte ut inte ut som dem. Han tänkte inte som dem. De hatade honom och var rädda för honom.

Fråga bortom raderna

 (Fundera och ge ett eget svar.)

35. Varför tror du att Sol inte kunde tänka sig något värre än att pappan skulle prata med rektorn om att Sol blev mobbad i skolan?
Eget svar.

Kapitel 7

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

36. Sols mormor sa något om räven som gjorde Sol och hans pappa förvånade. Vad sa hon?
Hon sa att det var en rävhona.
37. Vad skulle Sol och pappan göra? Hur länge skulle de stanna?
De skulle släppa ut räven. De skulle stanna en vecka.
38. Vad hände när de släppte ut räven?
Räven hoppade ur bilen och sprang in bland träden utan att se sig om.

Frågor bortom raderna

 (Fundera och ge egna svar.)

39. Varför viskade mormor "tack" när hon vinkade till räven, tror du?
Eget svar.
40. Vet du vad det är för träd på bilden?
Det är björkar.

Kapitel 8

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

41. Hur såg mormor och morfars hus ut?
Det var rörigt och hade många rum. Det var fullt av små figurer.
42. Vad föreställde de små snidade figurerna?
De föreställde björnar, fåglar, myskoxar, sälar, valrossar och fjällrävar.
43. I skjulet fanns ett foto. Vem såg man på fotot?
Man såg Sols mamma med en sovande bebis på ryggen. Bebisen var Sol.
44. Vad jobbade Sols mamma med?
Hon var skulptör. Det var hon som hade gjort alla de små figurerna.

Fråga mellan raderna

(Du måste tänka efter när du har läst texten. Genom ledtrådar i texten hittar du svaret.)

45. Mormor berättade en historia om en vit räv. Kan det ha varit samma räv som fanns i hamnen?
Ja, mormor la ut mat till en räv som försvann. En granne berättade att en sopbåt hade haft en räv ombord. I hamnen hade den hoppat ut och försvunnit.

Frågor bortom raderna (Fundera och ge egna svar.)

46. Vita rävar var speciella för Sol och hans mamma. På vilka sätt?
Eget svar.
47. Vad tror du att Sol menade när han frågade om mormor skickade honom räven?
Eget svar

Kapitel 9

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

48. Vad fick Sol i födelsedagspresent av mormor?
Han fick den sista figuren hans mamma gjorde innan hon dog. En fjällräv.
49. Vad gjorde Sol när pappan bad honom att gå och packa?
Han sa att han skulle stanna och att pappan också borde göra det.
50. Hur slutar kapitlet?
Sol bestämmer sig för att han vill bli konstnär.

Kapitel 10

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

51. Vad fick Sol veta om sin mormor och morfar?
Han fick veta att de inte kunde läsa.
52. Hur kunde Sol få vykort från sina morföräldrar varje vecka?
En vän hjälpte dem att skriva vykortet och att läsa Sols svar.

53. Vad betyder det att Sols morföräldrar var nomader?
De flyttade från plats till plats.

54. Hur slutar kapitlet?
Sol lär mormor och morfar att läsa

Fråga bortom raderna (Fundera och ge ett eget svar.)

55. Vet du vad det heter när man inte kan läsa och skriva? Det finns ett speciellt ord för det.
När man inte kan läsa och skriva är man analfabet.

Kapitel 11

Frågor på raden (Du hittar svaret på raden, direkt i texten.)

56. Det finns två tankar om norrsken. Vilka?
1. Norrskenet är en räv som springer med svansen i snön. 2. Norrskenet är de dödas skuggor och andar.

57. Har du sett norrsken någon gång? Hur såg det ut? Berätta!
Eget svar

Vad betyder orden?

Här är 16 ord från boken. Para ihop orden med förklaringarna. Skriv rätt siffror framför förklaringarna.

1. besviken	5	a) att göra ett vilt djur tamt
2. ett uppdrag	13	b) att skära, t.ex. i trä
3. ett bete	4	c) att slå
4. att bulta	7	d) att ta in något så att ingen märker det
5. att tämja	11	e) en bergart som förr användes för att t.ex. tillverka grytor
6. hjälplös	8	f) en person som har kontakt med andar
7. att smugla in	15	g) en uteplats
8. en shaman	10	h) ett litet hus, där man t.ex. förvarar trädgårdsredskap
9. snidad	16	i) ett ljussken som man kan se ibland på nätterna i norr
10. ett skjul	14	j) folk som flyttar runt, som inte bor på ett ställe hela tiden
11. en täljsten	1	k) ledsen för att något inte blev som man hade hoppats eller trott
12. en fripassagerare	12	l) någon som åker med en båt eller ett tåg i smyg, utan att betala eller märkas
13. att karva		
14. nomader	3	m) något man använder för att locka t.ex. ett djur i en fälla
15. en altan	9	n) något som är uthugget med t.ex. en kniv
16. ett norrsken	6	o) är man när man inte kan klara av något på egen hand
	2	p) ett jobb, något man ska göra